

ספר הש"ה הקדוש - ספר בראשית - פרשת בראשית תורה או ר

ומתילה אקדים, תיבת בראשית תירגם הירושלמי ויונטו בחכמתא, ואונקלס תרגם בקדמיון ולא בקדמיא. והכל הולך אל מקום אחד, כי רמזים על ראשית חכמה שהיא ראשית המחשבה. והחכמה היא ל"ב נתיבות חכמה, על כן תרגום אונקלוס בקדמיון לשון רבים. ואמר בראשית בתוספות 'ב', ולא אמר ראשית שהיא החכמה, זה ביאר הזוהר (ח"א לא, ב) וזה לשונו, בראשית 'ב' ראשית, בגין דאייה תניניא לחובנה, ואカリ ראשית בגין דהאי כתרא עללה טמירה היא קדמאות, ועל דלא עיל בוחובנה תניניא הי' ראשית, בגין דא 'ב' ראשית, עד כאן לשונו:

ובפרדס שער אם הא"ס הוא הכתבר פרק שלישי ביאר המאמור וזה לשונו, פירוש כי הוקשה לו במלת בראשית, כי ה'ב' היא גודלה והיא רמזות לחכמה כנודע, ומלה ראשית גם כן הוא רמז בחכמה, נמצא אם כן החכמה נרמזות בתיבה זו שני פעמים שלא כראוי. וזה כיון באמורו בראשית, ב' ראשית היא חכמה, פירוש שניהם רומים בחכמה, ה'ב' למפורסם שהוא ב', וראשית כאמור רמזו בחכמה. ומטעם כי מtopic קושיא זו הייתה אמי'ן בראשית בכללה רמז בחכמה, רצוני לומר כי אין הרמז בחכמה במלת ראשית אם לא שיבא ב' דהינו בראשית, לזה הכריח כי מלה ראשית בלבד הרמז בחכמה. וראה לזה מתרגום יונתן שפירוש בחכמתא ולא אמר חכמתא, לנראה כי ה'ב' לעולם היא רמזות בחכמה מלבד מלה ראשית שהוא גם כן רמז בחכמה. כמו שפירוש יונתן בחכמתא ב' שימושיות, והנה מתרגום יונתן מוכחה שלעולם הוא כפל, כי ראשית הוא חכמתא וה'ב' גם כן רמז אל החכמה. והשיב אל העניין ההפוך, מפני כי מלה ראשית מורה על תחילת, והיה נראה שהחכמה תחולת האzielות וראשיתו, וזה אינו כי הכתבר תחילת האzielות, لكن באה באות 'ב' בתחילת. כאמור אף על פי שנקרה ראשית עם כל זה היא שניה לה למניין הספיריות וכתר הוא הראשון. וזה שכטב בגין דאייה תניניא לחובנה, פירוש חכמה שנייה למנין הספיריות דאקרי ראשית, פירוש ונקרה ראשית. והוא מקום הטעות לפי האמת, מפני שהכתבר הוא הראשון והקודם, لكن הוצרך לומר ב' כדמסיק בסוף דבריו, דהאי כתבר עילאה טמירה היא קדמאות. טמירה, מפני שהוקשה לו, כיון שלפי האמת היא שניית ולא ראשונה, אם כן למה נקרה ראשונה, שאינה ראשית מאחר שהכתבר קודם אליה. ולזה אמר שכתבר נעלם טמירה ואין ראוי שיקרא ראשית, כי פירוש ראשית רצונו לומר תחולת הגלו, ותחולת הגלו הוא בחכמה ולא בכתבר כמו שייתבר בא בעזרת ה'. لكن נקרה זה חכמה ראשית ולא הכתבר. ועם היות שאין ראוי לכתבר להיות נקרה ראשית, עם כל זה הוא אחד לאzielות ונכנס בחשבון האzielות. וזה שכטב היא קדמאות, ועל דלא עיל בוחובנה כדפירים תניניא הוא ראשית, פירוש היא שנית עם שהיא נקרה ראשית מן הטעם שבארנו. בגין דא 'ב' ראשית, פירוש ולפיכך באה מלה ראשית כפולה לומר לך חכמה נקרה ראשית, ועם היותה ראשית היא שנית, והיינו 'ב' שבראש התיבה, עד כאן

פירוש המאמר. עד כאן לשונו:

ועם היות ש'ב' של בראשית הרמז בחכמה, עם כל זאת עוקצה מורה על הכתבר. וכן פירוש רבי עקיבא ז"ל (ירושלמי חגיון ב, א) אומרים ל'ב' מי בוראך ומורה בעוקצת אל ה'א. והכוונה שהבית עצמה היא החכמה, להורות שאן תחולת לאzielות אלא שהיא אzielות שני יש לה עוקץ מארחיה להראות אל ה'א, כמורה אל השואלים מי בראך, רצונו לומר אם נאצלת על ידי נאצל או על ידי מאצל ראשון, והוא מורה בעוקצת שהיא אילת שני ושקדמה לה ה'אלף' שהוא הכתבר. וככתוב הפרדס שער טעם האzielות פ"ג וזה לשונו, וקרוב לזה סברת הרמב"ן ז"ל בפרשנת

בראשית שכטב, ומלה בראשית תרמו בחכמה שהיא ראשית הראשים כאשר הזכרתי, ולכן תרגמו בתרגום ירושלמי בחכמתא. והמלה מוכתר בכתבר 'ב', עד כאן לשונו. ופירוש דבריו, כי ב"ז תרמו אל הכתבר מטעם כי הוא בית לכל הספיריות. וכן מוכח מtopic לשונו, דקאמר ומלה בראשית תרמו בחכמה, הכוונה מלה בראשית לא ה'ב' אלא התיבה עצמה, וכדמסיק שהיא ראשית וכו', ולא אמר שהיא נקרה בראשית אלא ראשית בלבד, וכדמייתי ראייה מהתרגום שתרגום בחכמתא אינה חכמה ממש אלא תיבת ראשית הוא חכמה, ובית של בראשית הוא כתבר, ולפיכך אמר והמלה מוכתרת בכתבר בית, עד כאן לשונו:

ראשית, פירוש ולפיכך באה מלה ראשית כפולה לומר לך חכמה נקרה ראשית, ועם היותה ראשית היא שנית, והיינו 'ב' שבראש התיבה, עד כאן פירוש המאמר. עד כאן לשונו:

ועם היות ש'ב' של בראשית הרמז בחכמה, עם כל זאת עוקצה מורה על הכתבר. וכן פירוש רבי עקיבא ז"ל (ירושלמי חגיון ב, א) אומרים ל'ב' מי בוראך ומורה בעוקצת אל ה'א. והכוונה שהבית עצמה היא החכמה, להורות שאן תחולת לאzielות אלא שהיא אzielות שני יש לה עוקץ מארחיה להראות אל ה'א, כמורה אל השואלים מי בראך, רצונו לומר אם נאצלת על ידי נאצל או על ידי מאצל ראשון, והוא מורה בעוקצת שהיא אילת שני ושקדמה לה

ה'אלף' שהוא הכתיר. וכתב הפרדס שער טעם האצילות פ"ג וזה לשונו, וקרוב לזה סברת הרמב"ן ז"ל בפרשנה בראשית שכטב, ומלאת בראשית תרמו בחכמה שהיא ראשית הראשים כאשר הוכתבי, וכלך תרגומו בתרגום ירושלמי בחכמתה. והמלה מוכתר בכתיר ב', עד כאן לשונו. ופירוש דבריו, כי בית תרמו אל הכתיר מטעם כי הוא בית לכל הספריות. וכן מוכח מתווך לשונו, דקאמר ומלאת בראשית תרמו בחכמה, הכוונה מלאת בראשית לא ה' אלא התיבה עצמה, וכדמיסיק שהיא ראשית וכו', ולא אמר שהיא נקרה בראשית אלא ראשית בלבד, וכדמיסיק ראה מהתרגומים שתרגום בחכמתא אינה חכמה ממש אלא תיבת ראשית הוא חכמה, ובית של בראשית הוא כתיר, ולפיכך אמר והמלה מוכתרת בכתיר בית, עד כאן לשונו:

ודבר זה מבואר בכמה מקומות, כי גילוי עשר ספריות הם מחכמה ולמטה, ובחכמה שם יהו"ה המרכבה לכתר, כמו שכתב הזוהר (ח"ג רנה, א) בפסוק (שמואל א, ב) אין לך יהו"ה, כי יהו"ה מרכבה למאירה שהוא כתיר. והדעת הוא משלים המניין, כי הוא בבחינת הכתיר. ושם יהו"ה כולל כל האצילות כנודע, י' חכמה, ה' בינה, ו' ששה קצוות, ה' מלכות. וכולם בחכמה עשית, על כן החכמה היא ראשית המוחשבה, כי היא סוד המוחשבה וסוד שם יהו"ה במלואו, בסוד שם ע"ב כזה, יו"ד הי' וו"ז ה". וממנו התפשטו כל המיצאות, כי עולם חסד יבנה (תהלים פט, ג), 'חסד' עולה ע"ב, וכן חסד ולמטה סוד התגלות הבניין. אבל הוא לעלה בענלים ביחס עילאה שהיא החכמה ראש החסד ראשית חכמה. והנה הבניין הוא שלושה קווין, קו החסד קו הדין קו הרחמים, ושורש הבניין לעלה הוא חכמה ותבונת ודעת. והדעת הוא בבחינת הכתיר דהינו מה שמתגלה מהכתיר. כתיב (משל ג, יט), ה' בחכמה יסוד ארץ כון שמים בתבונה, וכתיב (משל ג, ב), בדעת התהומות נבקעו. ושלושת אלה שורש שלושת הקווין, דהינו חכמה שורש קו החסד, ובינה שורש קו הדין, והדעת בבחינת הכתיר שורש קו הרחמים. והקוין בבניין הם בהתגלותם סודות וו"י, ולמעלה בשרשם הם סודות יוד"ין, דהינו נקודות, והארכתי בדורש זהה במקומו. ואלו שלוש יוד"ין הן שלוש יוד"ין שהם במילוי השם הנזכר לעיל, ורומיים על התגלות אלהותיו יתרך על ידי התורה לשורשיהם, כי נקנסים יש י' רביעית בשם הנ"ל, דהינו י' מנ י' וד', כי אלו שלוש יוד"ין נכנסין בי' אחת, דהינו בשורשיהם, כי רומיים כולם בי' אחת בהעלמה מופלת. כי גם לאות י' יש לה שלוש בחרינות דקות, דהינו קו צו של י' וגוי י' ורגל י'. ורומי להתחדשות שלושת אלה ביהוד בשרשם לעלה, עד שם י' אחת מצד הכתיר, בסוד אור קדמון אור צח או רוח מצוחצת המתבאר במקומו, שהוא שרשם ושורש שרשם, ושם ההעלמה בתכלית העלמה, ואין להאריך בכך עניין זה והארכתי במקומו:

ועל זה יהיה סובב מאמר דרוש בראשית הרבה. הנה רבינו אשעיה הרבה מבחן שלוש יודין שהם מראשית חכמה בסוד המוחשבה, ראשית המוחשבה לסוף המעשה. וקיים בעצמו במופלא מנק אל תדרוש (חגיגה ג, א), דהינו ההפלה הגמורה מצד הכתיר שהוא סוד הרצון כנודע, והוא סוד עליה בברצונו, ואז ראשית הגלו"ס סוד המוחשבה. מזה המופלא לא דבר רק מראשית שרכי הגilio שהוא שורש המוחשבה שלוש יוד"ין. וכבר הארכתי לעלה כי ישראל עלה במוחשבה סוד בני עלייה, ושם סוד התורה הקדומה שורש נשמות בני עלייה, והוא רושם גilio אלהותו סוד י'

שורש האצילות עשר ספריות, ושם יהו"ה הכלל כל האצילות הוא נעלם בי' כמו שאפרש בסמוך:

...

ספר השל"ה הקדוש - ספר בראשית - פרשת בראשית תורה או ר' (ז)

ועתה שמעו אליו ותהי נפשיכם, ואגלה קצת מהקצת מסוד מעשה בראשית. ואגלה מקצת מסוד שם יהו"ה, ומסוד שם אהיה, וענין שם אהיה בתוספות י' המרמז בזה הפסוק שהביא רבינו אשעיה הרבה ואז היה אצלו אמון. כל מעשה בראשית הם כפשוו בתחוםים, אכן מדבר בתחוםים ורומי בעלונים. וכך כתבו הראב"ע והרמב"ן בעניין גן עדן וד' נהרות. והנה מעשרה מאמרות הרותניות הנעלמים, נשתלשל ההשתלשלות בily ערך ושיעור, עד הגעים לעשרה מאמרות הגוףיים שהם בנין הזה הגוףימי, כדתנן (אבות ה, א) בעשרה מאמרות נברא. ויהיה נרמז בנין עולם הגוףימי בסוד י' שהוא על י' אמרות, כן יהיה לעלה הנעה תחת המשם או לעלה הווה מהאין התחילה ראשונה, אבל הקודש בהוצאת היש מאין אלא ברא. ואין כל הנעה תחת המשם או לעלה הווה מהאין התחילה ראשונה, אבל הוציא מהאפס הגמור המוחלט יסוד דק מאד אי בו ממש, אבל הוא כח מצוי מוקן לקבל הזרה וליצאת מן הכח אל הפועל, והוא החומר הראשון נקרא ליוונים היווני. ואחר היولي לא ברא דבר, אבל יצר ועשה ממנו, כי ממנו המצא הכל והלביש הצורות לתקון אותן. ובספר יצירה, יצר מתחו ממש ועשה איינו ישנו כי, עיין שם באורך ברמב"ן. וכותב עוד, ויראה لي שהנקודה הזאת הלבישה הצורה והיתה בה, היא שהחכמים קורין אותה (וינא נד, ב) ابن שתייה שמננו נשחת העולם, עד כאן לשונו. הרי מתחלה ברא הקב"ה מאפסה מוחלטת נקודה נקודה נקראת בלשון הקודש תהו, ובלשון חכמים ابن שתייה, ובלשון יווני היווני. והלביש הקב"ה אותה הנקודה לחתה לה צורה דהינו

ארבעה יסודות, ואז נתפסתה, ומה שהיה תהו נקרא בהו מלשון בו הוא. ואח"כ נתפסת ביותר לאורך ורוחב להיות יש מיש, ואין לך דבר פעולה שאינו מאבעה יסודות. וכל זה נرمز ב', כי בעשרה מאמרות נברא העולם. הנה כתוב י"ד' במילואן, י' היא נקודה, ז' היא התפשטות, ד' התפשטות לאורך ורוחב בטובו ובמילואו:

עוד מרמז ב'י'וד' במלואו ענן גדרי עולם בזה האפן, הר"ר יודא חייט כתב בספרו בשם הר"ר עזריאל, כל נקודה בא בשלושה קוטרים אורך ורוחב עמוק. והקשה עליו הර"י חייט, הקוטרים הם בעלי הכלמות, והנקודה אין לה כמות. ופירש הפרדס ריש שער טעם האצלות את דבריו וו לשונו, הענן הוא כי כל גשם יש לה אורך ורוחב עמוק, ואין לך דבר גשמי בעולם שלא יהיה לו שלושת אלו, כי הם גדרי הגוף. ואילו יציר שני גדרי הגוף לבדים שהם האורך ורוחב ללא עומק, יקרא שטח. וכאשר נציר גדר הגוף אחד בלבד שהוא האורך ולא הרוחב יקרא קו. פירוש קו האורך משולל מהrhoחוב וכל שכן מהעומק. וכאשר נציר שלילת שלשת גדרי הגוף, תקרא הענן ההוא נקודה, והענן שאין לה אורך ורוחב ולא עומק. ולא מפני שאי יכולה להיות במצבה, אלא נקרא נקודה צורית, רצה לומר ציר שלילת גדרי הגוף ולא שייהה במצבה. ועם הכוונה הזאת טובן כוונת רבינו יהודה שהשיג על רבינו עזריאל שדבריו סותרים, שארם נקודה בשלושה קטרים וזה אי אפשר, שננקודה אין לה אורך ורוחב ולא עומק אלא שהיא סוף הקו, פירושו כמו שבארנו, כי היא סוף הקו שהוא גם כן שלילת האור, ונמצא כי הנקודה בלא קטרים כלל. ואמרו שהוא סוף הקו אין מוסכם בין בעלי התכוונה, כי יש אמורים שתי נקודות או יותר קיבוצים יעשה קו, עד כאן לשונו. יהיה הנקודה צורית או לא צורית נרמזה באות י', כי אפילו היא צורית היא בבחינות צאתה לפעול להיות גשmittה, ואות י' הוא קו, ואות ד' שטח. בן למעלה בסוד הרוחניות הנעלם ההיווי הנעלם. י' סוד נקודה שהיא חכמה, והוא י' ממש יהו", וקראה בזוהר נקודה חזא סתימאה עילאה. וראשית המחשבה סוף המעשה, דריינו מילוי י'וד', שהוא י'וד, סוד ד'ז פרצופין שהם תפארת ומלכות כלל הבניין, התפארת הוא קו ההתפשטות, ומלכות שטח הבניין, ודראוש זה מבואר במקומו בארכוה. ואלו ד' נתפשט על ידי הבינה שהיא ה' ראשונה מהמשם, וכן בשתכניםס י' לתוך ד' נעשית ה', כמובן במקומו בארכוה. והנה זאת י' חכמה שהיא נקודה הנה היא סוד יש מאין כנודע, כי כתר נקרא אין וחכמה נקרא יש, והחכמה מאין תמצא (איוב כח, יב). כלומר מציאותה היא מכתר הנקרא אין הרומו בקוצו של י', שהוא י' נקודה צורית להווות נקודות י' שהיא חכמה. כי שם אין בכתר לא יצדק בפשיטותו אלא בהצטרפות לחכמה והבינה, והטעם כי אין לא יצדק אלא על דבר שיויגן חיבור מציאותה השגה מקצת, ונשאל על השגה זו מה היא, ושיבו שהוא דבר בלתי מושג. אבל מה שלא השיג השכל כלל, איך יצדק ששאל עליה מה עניינה והושב אין. וכתר למייעוט השגה בה שאין השגה לתוצאותיהם בה כלל, לא יתחייב בה שום השגה בבחינותו אל המאziel אלא בבחינותו אל הנ אצל, שהוא שיתופו עם החכמה וה'בינה' נקרא אין'. בן כתוב הפרדס פרק ד' משער סדר האצלות:

עוד נתכוין כי שם הוויא אשר במילואן י"ד' הי' יו' ה' הנכנסים ב'י' אחת כמו שכתבו לעיל. הנה הוא כולל ומתפשט ואח"כ מתפשט במילואן, והוא כדמות נקודה וקו ושטח, כי המילוי י"ד' הי' יו' ה' נתפשט מיהו", והוא' ה' נתפשט מי'. כיצד, ידוע שיש שני מיני כתיבה לאות ה', וסימן ק'ודם. יש בחינה להכניס י' לד' כזה, והוא ה'אותיות ד', ויש בחינה להכניס י' בתוך ד' כזה, והוא' אותיות ד', זהו' ק'ודם, והארתי בזה במקומות אחר. נמצא באות י"ד' במילואן כל אותיות יהו". כיצד, אותיות י'ו' מיהו"ה יש בו כפשותו, אח"כ נשאר ד', תכenis י' לד' יהיה ה', תכenis י' לד' היה גם כן ה', והארכתו בזה במקומות אחר מואוד. ועתה לא באתי רק להראות ענן ההיווי של עשרה מאמרות סוד י' סוד נקודה, דכל מעשה בראשית מה שיש למטה בגשמיות בן יש ברשאו למלעה בסוד הנעלם. ובזוהר (ח"א טז, ב) והביאו הרקנט"י יהי אור ויהי אור (בראשית א, ג), אור דכבר הוה. דא ריא סתימא, אתפשטות ואתבקש מריא דסתרא דאור עילאה סתימה. בקע בקדמיתא ואפיק חד נקודה אשתחא מריא דיליה, זהה אין סוף בקע מאויר דיליה, וגלי הא נקודה י', כיון דהאי י' אתפשט, Mai דاشתאר אשתחא אור מההוא ריא דההוא אור סתימה. כד אשתחא מני נקודה קדמאה י', אתגלי לבתר עלייה מטי ולא מטי, כיון דאתפשט נפיק, ואיהו הוא אור דاشתחא מאויר, והיינו אור דכבר הוה. וכוונתם היא, כבר ידעת כי הספירה הראשונה נקראת האoir קדמוני, ומלה' אויר' ריצה לומר 'אור' י', והיא' רמז לחכמה, והנה בהסתלק ה' מה'oir' ישאר אור', וזה אור שכבר היה, ריצה לומר כי אור נכלל באoir הקדמוני. ומה שאמרו דההוא אור סתימה כד אשתחא מני נקודה קדמאה, פירוש אויר סתימה הוא הכתיר, שנמצא ממנו הנקודה הראשונה שהיא החכמה, נתגלה עלייה גוגע ואיינו נוגע, כי האצילה החכמה ברצוא ושוב, שלא גילתה בהחלט אלא התחלות התגלות קצר. ומכל מקום כיון דאתפשט הנקודה הזאת מתוך האoir, נעשה אח"כ אור שהוא התפשטה, והיינו שכבר היה כמוס בדףו שהוא האoir הסתום: